

Став странајасса пролетаріјјас, ётувтчој!

Каиховыи

Леңөны ВКП(б) Сыктывдінса Рајком да Рајисполком

№ 10 (193) || Феврал 3-өд лун, 1937 во. || Доныс 10 ур

ССР Сојузса пышкөс фелёјас куңа Народнöј Коміссар Н. И. Јежов юртлы государственвöй безопасност куңа генеральној комиссарлыс званіје сетом јылыс

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетлөн шуом

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітет шуо:

ССР Сојузса пышкөс фелёјас куңа Народнöј Коміссар Николай Иванович Јежов юртлы прісвойтны государственвöй безопасност куңа генеральној комиссарлыс званіје.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын председатель

М. Калінин.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын секретар

I. Акулов.

Москва, Кремль, 1937-өд вога 27-өд лун.

ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарлы военно-воздушной вынјас куңа заместитель јылыс

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетлөн шуом

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітет шуо:

1. Лөсөдны ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарös военно-воздушной вынјас куңа вежыслыс должност, сијо-жо—РККА-са военно-воздушной вынјас вылын начальник.

2. Вынсөдны ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарлы военно-воздушной вынјас куңа вежыслын да РККА-са военно-воздушной вынјасын начальникон мөд рангса командарм Jakov Ivanovich Alkansis юртос.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын председатель

М. Калінин.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын секретар

I. Акулов.

Москва, Кремль, 1937-өд вога 27-өд лун.

ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарлы морской вынјас куңа заместитель јылыс

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетлөн шуом

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітет шуо:

1. Лөсөдны ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарös морской вынјас куңа вежыслыс должност, сијо-жо—РККА-са морской вынјасын начальник.

2. Вынсөдны ССР Сојуз Оборонаса Народнöј Коміссарös морской вынјас куңа вежыслын да РККА-са морской вынјасын начальникон флотын первого рангса флагман Vladimír Mítrofanovič Orlow юртос.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын председатель

М. Калінин.

ССР Сојузса Центральној Исполнітельној Комітетын секретар

I. Акулов.

Нёшта юнжыка топөдчыны ленінской партіја гөгөр

Верховнöј Суд Военинöј Колле- работіца да експлоатација. Оз удајччи гадіна троцкістјаслы некор пёртны ассыныс пеж мөвні- яссоб!

Mi Ңувчим заводса ужалисјас көсјысам нёшта выложык кыпöд- ны революционнöј суслун, нёшта вылø кыпöдны ужын ассыным öд- яс стахановской движеније паскö- дом под вылын, планјас содтödöñ да срокыс воңжык тыртöм мөгыс.

Mi заводын ужалисјас көсјысам нёшта топыд жыка суртчыны ВКП(б) ленінской штаб гөгөр да Сталін юрт гөгөр, код руковод- ство улын лоі перјома шуда да гажа олём мілан Сөветской стра- наса ужалис јөзлы.

Мед олас ставсојузса коммуни- тической партіја да сылон штаб Ленінской ЦК!

Троцкістскöј звер шојјас дiнö велікөј гњевён тырёмаöс сёлёмјасыс уна дас міль- лон ужалис јөзлөн.

Вуштышты му чужом вылыс троцкіст- скöј гадінаöс,—со велікөј јөзлөн ётсёгласа коромыс.

Анти советской троцкістской центр вылын процесс

Январ 24-өд лунса асja заседањие

Подсудимой Padeköc допроситом

Padek показаңжејасыс ердöдсө, мыж партіяда бөрсө сијо воіс дву- рушнікөн да ссылкас воім бөрын регид мысты бёр сүтöдіс ассыс троцкістской ятöдjaccö да політика кореннöй вопросас куңа і вогö выл- лө кутіс сұлавны троцкістской віз- вылын.

Вышинский юрт вопрос вылö, кодкод троцкістjas піыс подсуди- мой кутіс ятöдсө, Padek вочавітö: — Мен волі ятчома дружбайн Мрачковскijкөд, важысан волі ят- чома дружбайн I. Н. Smirnovkөd, куті ятöd дрејцеркөд да сылы матыса отсасыс Гаевскijкөд, не сорынты-кө-нин менам важса ас- лам личнöй другасы јылыс, кодка- көд ме пыр куті ятöd,—Пјатаков- көд Преображенскijкөd, Gmilgak- kөd, Геребрјаковкөd.

Вышинский: Кор ті кывлінныд отува центр јылыс да сијо уж јы- лыс?

Padek вісталö, мыж сијо тöдмалis отува центр котыртчом јылыс Троцкісаң пісмөыс 1935-өд вогын. Троцкіj тіжіс сылы, мыж „тышкыс вужіс выл фашісö и мыж тајö фаші- сас вылыс сыны, мыж лібö міланбс бирöдасны Сөветской Сојузкөд бітлаын, лібö колö сүтöдны вопрос вескöдлөмсö вештöм јылыс“.

Вышинский юрт вопрос вылö, кызі Padek прімітіс Троцкіj јылыс тајö пісмөсö, сијо вочавітö, мыж та бөрын шуіс сүтны сөветской власткөд тыш туј вылö, террор туј вылö.

Вогö Padek прізнаjtö, мыж сылы Kirovös вітöz жона-на воңынжык волі тöдса ғiновjевецjassan тајö покушенjесö дастом јылыс. Та- ѡом-жо покушенjе дастісны і троцкістjas, і тані тöдчана роль ворсіс ачыс Padek, Ленінградын террористической группапа котыртöм мөгыс ассыс мортöс—Прігожінöс сетомён. Tödic сијо і си јылыс, мыж ғiновjевецjас террористической ужён вескöдліс Бакаев, кызі і Мрачковскij троцкістjas органдыяны, а Москвайын вескöдліс Рейн- гольд.

Padek прізнаjtö сиј-жо, мыж сылы тöдса волі Украинаын, Gibr- byn, donvivsca Rostovыn, Gruz- jaын, Tulaын террористической группапа котыртчом да существујтöм јылыс.

Вышинский: Күшом конкретнöй фактjas ті верманныд віставны правöjjas группакөд ятödjas јылыс вопрос куңа.

Padek: Me ятödсө куті сомын Buxarinkөd, Tomskijөс me azzылі сомын 1933-өд вогын, кор сијо вісталіс зев јос формалы партіја положениje јылыс.

Вышинский: Күшом сорніjas волі- ны тијан Buxarinkөd?

Padek: Me сылыс јуалі: „Ti сүв-

сијо вісталіс Угланов јылыс і қым тіс ассо, Бухарінöс.

Вышинский: Вогö күшом сорніjas тијан волін.

Padek: Вогö мі сорнітім Kirovös віомыс последствијас јылыс. Mi воім убеждеңијеö, мыж тајö убі- ствоys ез се сијо результатjassö, кодјасöс сыыс вермісны відчысны віомсö котыртысјас. Сијо ез оправ- дает ассо, ез ло ЦК куңа кучкө- мөн, ез кыпöд сочувствије јөз мас- сајасын, кызі чајтлісны троцкіст- яс-зиновjевецjас, а мөдарö, ужа- лыс јөз массајас юнжыка отуvt- чісны ЦК бердö, сијо вайöдіс уна ғiновjевецjасö да троцкістjасö арестујtömö. Бухарін менем јуор- тіс, мыж центрас налён унаён мөв- палбын, мыж волі ескö лекомыс- ліеён да малодушіеён Kirovös віом резултатjас подув вылын во- обще откажітчыны терроры, мыж мөдарö, колö вужын плано- мернöй, вогын лөсөдчом сержоз- нöй тышö, партiананшинаса—пла- нөвöй террорö. Тајö вопрос куңа- сыс мі сорніті 1935-өд вога јулын і Buxarinkөd, і Pjatakovkөd, і Sokolnikovkөd.

допросыс вогö тыдовtчö, мыж групповjо террор котыртöм мөгыс троцкістской центрлөн волін зі- лөмjas террористической группапа- сон вескöдлөмсö отuvtöm куңа. Сенi вескöдлісөн волі шуома ін- дыны дрејцерöс.

Троцкікөд перепіска содержа- није јылыс Вышинский юртөн се- том вопрос вылö вочавітigö, Pa- dek вісталö:

1934-өд вога пісмөын Троцкіj сүтödö вопроссö таži: Герман- жын власт дiнö фашизмөн воім вужсаныс вежö став обстановка- сө. Сијо вісталö, мыж матысса kadö быт ло војна. Троцкіj оз сомье- вајtчы, мыж тајö војнаыс вайödас Сөветской Сојузсö пораженjеö. Тајö пораженjеыс, гіжіс Троцкіj, лөсöда реаљнöй обстановка блокн власт дiнö воім вылö, і таыс сијо вочіс вывод, мыж блок заіт- ресујtчома столкновенjејас юг- мөн. Троцкіj індайліс тајö піс- мөас, мыж сијо лөсödіc контакт күшомкө даңне-Восточнöй да кү- щомкө Средне-Европеjsкой государствоjаскөd, мыж сијо тајö государствоjаса официознöй кругjаслы вогсөн вісталіс, мыж блок сулалö нақd сәлка подув вылын i dag экономической да территориалnой характера ыжыд уступкаjас вылö. Сијо коріс пісмөын, медым мі Москвайын ісползутім по занлун сијо государствоjаса представі- телjаслы міланлыс соглаšjеöс та куңа подтверdіtöm мөгыс.

Пісмөын, кодöс мөdödöma Троц- кіjлы Ромм пыр, Padek вочавіc, мыж центр і личнö сијо ошкөн

Анти советской троцкистской центр вынын процесс

дісны стрілан сроксө тащом ыжыд тбдчанлуна предпріятіеліс, кыз азотно-туковій комбінатлыс, шыккодісны вентілация да загазуйтисы шахтајас. Дробніс прізнајтчо, мыж 1936-од вона јул толысын сій се-тіс діректива Носковлы—вочны вэрыв кемеровской рудніка „Цент-ральна“ шахтаын. Сій каңтыштіс сылы, мыж морт жертваастог тајо оз ло. И дробніс вісталіс:—коло мунны рабочійласос віалом вылә. Кымын унжык жертвајас, сымын буржык. Тајо кыпода рабочійласын сөветской власты паныд лог-лун...

— Кодлы сій воли буржык?— јало государственной обвінітель.

— Вредітельласы, — вочавізі дробніс.

— Троцкистасы?

— Да,—наглоја вістало тајо убі-цаыс, кодлон кіясыс вірессомаас сөветской рабочійлас вірон.

Дробніссын заданыес Носков піртіс оломб, і 1936-од вона сен-

табр 23-од лунба шахтаын лоі взрыв, код вісна кулі 10 рабочој да жона ранітчіс 14 рабочој. Таёз ңеуна вожжык дробніс сөкід машина-насы, коди чеччыштіс сы вылә нафетчом, мыж Арнольд бескалис овраго. Но збыльвалисс, кот бергөдіс рулсө овраго, но бергөдіс ез тырмымон решітельдо.

Вышинский: Позо воли мешајтны? Дробніс: Мешајтны? Ферт, позо воли.

Вышинский: Кот ти і көсінныд, но взрывыс лоі?

Дробніс: Да.

И тані дробніс прізнајтчо зывек-тана выл преступленієн: фівер-сіоннөй вредітельской актасын троц-кістасын мыжсө вештыны беспартійной специалистас выл.

Председательствујтыс Улрих: Кот і ез вівны најо мыжабо?

Дробніс: Гётгэрвоана, төдомыс...

Тащом чужомбаныс троцкистской выродокjasлон, сөветской народлы әвермом врагjasлон, фашізмлы нај-мітjasлон, гнусноб шпіонjasлон, фіверсантjasлон, рөйніалы ізмен-никjasлон.

И збыл, Арнольд нуис Молотовос, рулсө бергөдіс ез тырмымон да сійн деңорініруйтіс сөкід машина-насы, коди чеччыштіс сы вылә нафетчом, мыж Арнольд бескалис овраго. Но збыльвалисс, кот бергөдіс рулсө овраго, но бергөдіс ез тырмымон решітельдо.

Вышинский (Арнольды): Ти кывлінныд Шестовлыс показаніеас-со? Бескыда сій вісталіс? Воли сещом фактас?

Арнольд: Да, воли.

Подсудімой Муралов оспаріва-ті Шестовлыс показаніеас-со Герго Орджонікідове выл поку-шеніе котыртом куз.

Вышинский: Подсудімой Шестов, ти кывлінныд, мыж Муралов отри-цајт тіжанлыс показаніеето.

Шестов: Мен медса решітельдо сұала аслам показаніеас выл. Черепухін ез віч тајо террористи-ческій актсө сөмын сы вісна, мыж группасы, кодлон коло воли лы-лыны револьверыс „коксөвөй“ шах-тана, дробні, а сій каднас Ор-джонікідове ез мун машінаён.

Вышинский (Мураловы): Воли тіжан сорни Пітаковкод Г. М. Кіровос відм јылыс?

Муралов: Воли сорни, мыж фірек-тіва век-жб портсө оломб: бті мортс лоі-нін бырдома.

Вышинский: Отікөс лоі бырдома. А ез віставлы Пітаков, мыж бні очередыс мукбдяс сајын?

Муралов: Подтвердидаста, віс-тавліс.

Вышинский: А ез-о віставлы сізі, мыж террор вообще оз сет ре-зультатас, кор віасны сөмын бті-көс, а мукбдяс колоны, і мыж та-вісна коло деңствутны отпирю?

Муралов: І ме, і Пітаков—мі чувствуетім, мыж коло котыртын сізі, медым пырыс-пир вочны пані-ка, шојо-вощом партійной высшой органіасын да тащом ногён воны власт дін.

Государственной обвінітель вопрос выл вочавізігін, Муралов вістало, мыж ассос арестујтімсан 8-од толыс борын сөмын сій гётгэр-воис, мыж коло помавны, мыж сій ез көсіл оны контреволюцијалы знамяйн, сы вісна тырвијо соз-најтчіс сыйн вічом преступленіе-ясын.

Январ 25-од лунга ритја заседањие Подсудімой Мураловос допросітөм

Вышинский: Вістало, Западно-Гібрской подпольной центры асла-ныд участвујтому јылыс?

Муралов: 1931-од во заводітчи-гын Москвасын ме аззысі I. Н. Смірновкод. Сій меным вісталіс террор нүддом куз Троцкійн се-тім выл установкаас јылыс. Смір-нов сөветујтис бобр сувтодны сі-бірской центрсі троцкистской вын-јас чукортом могыс да гырыс тер-рористическій актас котыртом мо-гыс.

Подсудімой Муралов вістало, мыж тащом центрсі сій котыртіс Сумецкій да Богуславскій составын аслас веңкодлам улын.

Тајо-жо вонас Новосібірской воі Шестов да вайс Gedovсан пісмө, коди воли Троцкійн фірек-тівас террористическій деңствіеас-ко ву-жом јылыс. 1932-од вона Муралов пілучітіс нөшта бті зашифрујтім пісмө Gedovсан фірек-тівас-ко-вушом террористическій актас Сталін-лы, Ворошиловлы, Кагановичы да Кіровлы паныд.

Gedovсан медбөрja пісмөсі Муралов пілучітіс 1933-од вона. Піс-мбын јубртсіс, мыж „старік дөв-лен мілан ужбон“.

Міжн төдіс параллельной центр-существујтому јылыс, Муралов 1934-од вона жітчіс Пітаковкод. Вод Муралов вістало:

— Пітаков төдімдіс мені сы јылыс, мыж сорнітчіс правдіжаскод, коджас сувтісны мілан почијајас выл террор боксан да вреді-тельство боксан, мыж налбн ем асланыс центр Томскій, Рыков да Бухарін составын.

Горнітны-кө террористическій группас котыртом да најо деңствіеас јылыс, то первоја группа-сі воли котыртома Xодорожедін менам ңепосредственнейша веңкод-лом улын 3—4 морт составын Но-восібірскын; сесса Томскын группас, кытчо пырісны Кашкін (ін-дустріалы) інститутыс фірек-тівас да Ніколаев (сылбн ассісент), коджаскод ме аззысл, сізі інді-діас, ошкі налыш покушеніелыс план, сетьч-кө воіас Еже. Группа-жасс воли котыртома Шестовын Прокопьевскын да Аңжеркаын. Прокопьевскын зілісн 1934-од вона вочны террористическій акт Молотовлы паныд, но актыс езло удачній.

Вышинский: Ез удајтчы сы віс-ча, мыж ти откажітчінныд таю?

Муралов: Ег, секі прости ез удајтчы.

Вышинский: Вістало подробноја, кызі воли котыртома Молотов жорт олом выл покушеніе вочны зілімсі?

Муралов: Мен щокті тајос вочны Шестовлы. Сій вісталіс меным, мыж сылбн ем-кін гётвітім группас, көні веңкодліс, кажітчо, Черепухін, і мыж гётвітім шоферді, коди dag жертвујтны аслас ол-мөн сы могыс, медым віны Молотовос. Но боря каднас шофер повзіс, ез ріскіт аслас олімніас і сіз-кө, Молотов коли ловјон.

Вышинский: Мыжын петкодіс по-кушеніе вочны зілімсі?

Муралов: Автомобілден коло воли кежын канава-полні ходін мунігін.

Вышинский (Шестовлы): Ти под-твердијтаннныд Мураловыс тајо показаніеас-со?

Шестов: Да. Ез-на вун нөшта, мыж 1933-од во заводітчи-гын Кузбассо воли коло вічысны Орджонікідовелыс віом і ме пілучіті Мураловсан установка Орджонікідовелы паныд террористическій акт вічом выл.

Вышинский: Мыж ти вочинныд практике-жас?

Шестов: Мен щокті Черепухін-пир-жо мунны Прокопьевской Молотовлы паныд террористическій актін лічні веңкодлам могыс. Сій таңі і вочіс. Кызі сій сесса бірас меным вісталіс, сій щокті Арнольды вочны тајо террористическій актсө автомобілінің катастрофа сы выл удобній местајасын вічом. Сені абу канавка, кызі вісталіс Муралов, а 15 метра кымын пыдта овраг.

Вышинский: 15 метра пыдта „ка-навка“. Мыжын воли секі Арнольдыс?

Шестов: Арнольд воли гаражын заведујтыс. Сій оптіній шофер. Черепухін візісін содтід перестраховка: Арнольд-кө мыж вісна-кө повзіс, секі мін-грузобөй машіна, коди мунб налыш паныд, күчкө бокас җогковөй машіналы, код вісна кыккан машінаыс ескі усіны овраго.

Вышинский: Подсудімой Шестов, вістало асланыд преступні уж јылыс?

Шестов: Менам троцкистской уж заводітчи-гын 1931-од вона. Секі ме воли студентон Москваскій горній акаеміяса рабфакын і актівнія-дорji троцкистской платформа. 1924-од вона мен медвонгас піржалі партія-жас, кор бті партійной собра-није выл вісталі, мыж троцкіз-мис ме кежі. Тајо воли лож.

Вод подсудімой Шестов вістало судлы, кызі сій 1931-од вона Германіјаын сорнітчіс Пітаковкод, I. Н. Смірновкод да J. Gedovkod ССРР-ын троцкистской контролево-лукционій уж паскодом јылыс.

Вышинский: Ти Берлінын аззыс-лінныд Gedovkod?

Шестов: Да. Medvozgasyss аз-зыслікін мін-сеті сылы вопрос, мыж жо мін-пало мілан вожд Троцкій, күшом конкретній могјас сій сув-тодом мілан вожд, троцкистас вожд.

Gedov вісталіс, мыж сылбн батыс лыддом, мыж ем үкі түз, сокыд, но верні түз—сій Сталін-кө да пра-вітельство-жас веңкодламыс-жас террор пыр насліственій вештім. Gedov жаулас меным, оғ-о тод мін код-жас көні-кө фірма-жас фірек-тівас пісмө, шуам фејлман-кө, Мен вісталі, мыж тащом фаміліесі пом-жіта тајо „Фрејлік-Клупфер-Фејлман“ фірмаын фірек-тівас. Тајо фірмаыс нүддом договор серті-техніческій отсөг Кузбаскій бас-сеңи проходкаын. „Но вот, вісталі сій, ме тіжанлы і сөветујта жітчыны тајо фірмаыс-жас да тод-жасы г-н Фејлманкод“.

Мен сізі вопрос: мыж могыс жітчыныс? Сій вісталіс, мыж тајо фірмаыс отсало мін-домын коррес-понденција-жас Сөветской Союз. Мен секі сылы вісталі: „мыж-жо ті меным сөветујтаний, медым ме күтчысі тајо фірмаыс-жас күшом-кө фејлкад“. Сій вістало: Мыж-нө сені повзоданыс? Ти-жо гётгэрво-луканыд, мыж кызі најо сетіні ус-луга, мыжла мі оғ-вермөн налыш вочны услуга, сетіні күшом-кө да інформација?

Мен вісталы: „Ті меным предла-га-жтаннныд прости лоны шпіонон?“. Сій лептыштліс пеллім-жас да вістало: „Напрасно ти шыбланды-жас тащом кывјасын. Тышик сув-

тодни вопрос тащом щепетінбо, кызі ти сувтоданыд, лоб ңевес-кыдом“.

Вышинский: Күшом порученіеас тіжан воліны і кызі ти најо пір-тінныд оломб?

Шестов: Лектөз ме аззыслі вы-лыш індім фірмаса фірек-тівас Фејл-манкод да сій-кө вежыс Кохкод.

Вышинский: Мыж ти накод сорни-тінныд?

Шестов: Отік-кө, тајо фірмасы Кузбассын ужалыс представі-тілжасы пыр шпіонской сведеніе-жас сетом јылыс да троцкистской бті-тывыв вредітельской да фіверсіон-ній уж котыртом јылыс. Вісталыс і сы јылыс, мыж фірма аслас оче-редын сетас поддеріжка міланлы.

Вышинский: Вод мыж лоі?

Шестов: Вод мі күтчысі конкретній оператівній ужб. Кор ме воі ССРР-о, заводітчи інженер Строіловос ас дорі кыскомсан. Строілов вісталіс, мыж сій согла-сітчо участвујтын мілан організа-цијасын. Государственной обвінітель-лон допросітчан подсудімой Строілов подтвердида-ті Шестовлыс показаніеас-со да вістало, мыж сій воли вербуетома вредітель-ской, фіверсіонній, шпіонской уж выл германской разведкаой.

Вышинский (Шестов дінб): Күшом шпіонской уж ти нүдінныд?

Шестов: 1932-од во помын Новосібірскын

Анти советской троцкистской центр вынын процесс

сій о mestасан, көні мі хранытім шахтаоц взорвітім выло міянён гусалом фінаміт. Најо, тыдало, коджисны да векалісны тајо фінамітас. Лоіс адској взрыв.

Вышинскій: А чеңдағыскод мыжло?

Шестов: Куліны. 1933-од вога мај төлісін германской разведка порученіе серті да менам порученіе серті Шесто өзтіс Күніеңекой електростанцијаоц. Вөзә Флоренсан ме тода, мыж сій о 1934-од вога арын өзтіс 90-од шахтаын бункеріссі.

Вышинскій: А со тіжан подрывній ужны? Шахтајас да мукодтор монтажын вредітельство.

Шестов: Прокопьевской рудникъын волі нүодома камерно-столбовій система выработанной поверхности закладываёттог. Тајо система дыржыс ішшомлдан вошомыс лоі 50 дороға унжык прочент, колана 15–20 прочент пыдди. Мод-кө; тајо факт востнаыс Прокопьевской рудникъын 1935-од вога во помын волі 60 гөгөр мұпышса пожар.

Вышинскій: Коди тіжанлы отсаліс тајо преступній ужас?

Шестов: Менам отсаліс Строилов, Прокопьевской рудникон веділдіс Овсанников да тајо-жо рудникъыс главній инженер Маєр.

Вөзә подсудимој Шестов вістало, кырі сій падмодіс шахтајасоц эксплатирүтім, котыртіс подрывній уж инженер Шкедеркод 5–6 номера шахтаын жүргедаліс механизмас Левинской да Анжеро-Судженской рудникъасын.

Шестов: I медбюрын: став рудникъасын—Прокопьевскойн, Анжерскойн да Левинскойн—нүодигіс шахановской движениежын саботаж. Волі сетома фірктіва щыкодны рабочојласыс көрсө. Рабочој, аслас ужалан местаоц вото, дол.

жен волі легны 200 мат шахтаын вескодлысас адрес куза. Лоідавсіны ужавны поэтім условіејас. Не сомын шахановской методјасон, но и обычній методјасон оз волі поэт нормалнія ужавны.

Вышинскій: Нөшта кык вопрос. Отік-кө, оні теон вісталан преступленіејас кынч, абу-о тенад, ме прости вісталан бандітской преступленіејас сій кывсө вескыда гөгөрвоомон. Например, грабежас, морт віомјас?

Шестов: Морт віомјас воліны. Прокопьевской менам заданіе серті террористической группой волі віома інженер Бояршиновс, коди менам вісталіс, мыж шахтстроіын ужас шахты мыжкө вочсө келади. Ачыс Бояршиновыс—донбассын вовлём вредітель, но сій честнія ужалис тајо рудникас.

Вышинскій: Сій те доро шыасіс кырі авторітетній вескодлыс діні?

Шестов: да. Сій көсіс востыны менсым гіммөс та выло. Ме багродапіт сій да вісталі: „Коды коло мे вісталан, а ті оні олж лантомон“. Сесса мөкори Черепухінс да сеті заданіе віны сій. И тајо волі вочома. (Залын движениже.)

Вышинскій: Морт віомјас кырі волі фелойс?

Шестов: Волі грабітома Анжерской банк, мөбин участвутігөн, менам заданіе серті.

Вышинскій: Кырі волі тајо фелойс?

Шестов: 1934-од вога ме вербуті Анжеро-Судженской раїоныс государственноій банк жүкбін вескодлыс Фігуринос, сій кыскіс организацијао старшој кассир Соломінос, і најо міян організацијалы цељас выло гусалісны кассасыс 164 сурс шајт.

Флесса бёр локтіс да вісталіс, мыж Віустер коро, медым ме заводітчи контреволюционно-настроенній специалистасыс организација котыртому.

1934-од вога, прімерні юн төлісін, Зоммерегер пыр, коди мыніс отпускоб, ме юбрті уна-о лоі кыскома специалистасоц советской гражданајас лыд пыс контреволюционной организацијао. Та выло воіс індід вужны решітельній вредітельской, разрушітельній дејствіејас.

Вөзә подсудимој Строилов вістало, мыж сій волі жітчома оті іностранной официальном морткод. Тајо официальном морт щоктім серті інженер Штіклінгос волі ыстома да Строиловон рекомендуюттому Кемеровоын контреволюционной организацијакод жітод кутом выло.

Тајо официальном морт щоктім серті нүодигіс советской да іностранной рабочојласоц советской правительство выло натравливайтум.

Вышинскій: Оні вужам тіжан вредітельской да діверсіонной ужо.

Строилов: Іностранной специалист Шебесто волі заводітло ма 5–6 шахтаын взорвітын копрсо. Воліны неётчыда зілөмјас централій управлениежыс гусавны чертежжас да механизмасыс зарисовкајас, кодјас іспитываїтчоны промышленной обстановкаын. Сесса волі предложиттому сій шусана „Шебфло“ система, сій авторяс ким серті: Шебесто; Флесса да Отта, коди сето шомлыс 80 прочент волі.

Сесса волі вочома зілөмјас дүрдны став ужжасо Прокопьевскса вылысса горізонтын.

Рухимовіч кіма шахтаын инженер Веберон іскусственній падмодчыліс улысса горізонт востом выло уклонсө вочом.

Флесса быдсама ногон зіліс сұздыны електріческой оборудованіесо заграждаїас. Быд шахта проектіруйтчіс подјездній тујас, електроенергія, тујас учітываїттог, і артмұліс тащом положеніе, мыж шахтајас сетылісны эксплатацијао, а ужавны ез вермыны.

Вышинскій: Күшом состојаніе оці ті вајдінны Кемеровской рудникъо?

Строилов: Медбюраиссо ме сені волі 1935-од вога. Рудникъо ме аззи зев лок состојаніеын. Выра-

боткасө волі топодома, коди ез сет постанлун востыны заборжасо. Нөти абу волі выдержітому пластјасыс соотношенијесо. Вентілаціјасо еновтому. Мод горізонт выло каштанній ужас ез нүодсыны. Тајо лоі Пешехонов группын вредітельство нүодом вісна.

Государственній обвинітель ходатайствујом серті подсудимој Строиловы сетьс запісній кніжка, кытчо гіжома фон-Бергльс московской телефонс, кор сій волі СССР-о. Строилов удостоверајт, мыж кніжкаыс сылон, Строиловлон і мыж тајо гіжомы сылон аслас. Вышинскій жорт коро судоц пуктыны фелю Отель „Савоїлыс“ справка си јылыс, мыж Г. В. Берг, германской поффанній, комерсант, оліс „Савої“ Отельын 1930-од вога фекабр I-од лунсан 15-од лунюз. Бергөн заңмаған комнатыны телефонлён номерыс лосало Строилов кніжкаын гіжом номеркод.

Суд пукто фелю „Савої“ гостініца сіркети спрівака, а сір-жо телефонадресній кніжка германской государствольыс VII-од ізданіе, мод том, көні тыдало Віустерлон берлінской адресыс, кодјас лосалоны Строилов запісній кніжкаса гіжодон, да мукод документас.

Государственній обвинітель коро судоц 4-од фелю пуктыны Москобісполкомса презідіум адміністратівній отделса іностранной жукбісса інженер Віустер, Берг, Флесса да Шебесто інженерасын СССР-о пыром да оланін јылыс віездній производствес. Вышинскій кором серті Строиловы петкодлыссо іностранещаслон 20 фотоснимок. Гіммокассо відлалігөн Строилов аззі фотографијасо Суд пуктыны, Бергльс, Флессалыс да Шебестолыс.

Суд удостоверајт, мыж сій фотоснимокасыс, кодјасоц петкодлом Строиловы да төдмалома сыйон, лосалоны віездній производствеса фотоснимокасы.

Подсудимој Шестов сильы петкодлом фотографијасо пыс төді Флессалыс да Шебестолыс снимокасо.

Суд удостоверајт, мыж Флессалыс да Шебестолын фотоснимокасыс, кодјасоц төді Шестов, сір-жо лосалоны віездній производствоасса снимокасы.

Подсудимој Норкінөс допросітөм

Норкін вістало, мыж сій волі мөддөмә Піатақовон Кемеровоын ужалом выло. Сылы коло волі нүодны подрывній уж хіміческой промышленностса ыжыд төдчанлұна обектын, коди босто вывті ыжыд обронній төдчанлұн: комбінатс строітом падмодом, ічотжык төдчанлұна обектјас ыжыджақ кипталовложенијеас ісползујтім.

Вышинскій: Мыж-жо тіжанон конкретні вочома вредітельство куза?

Норкін: Основній ітогыс сыйын, мыж обронній төдчанлұна ыжыд обектјас строітом волі ынжидома. Зев ыжыд төдчанлұнаён лоб сій, мыж тајо—Кузбассын електроснабженіе деорганизујтімлөн фактјас.

Вышинскій: Фіверсіонній ужас ыжаса мыж ті вісталаны?

Норкін: 1935-од вога ме польтім індід Піатақовсан бостын основній зенојассо, медым торја раздѣчыттог, шеддны ыжыджақ резултат.

Та серті мөбин волі думајтбома взрывас пыр міянлыс ГРЕС-ос

стројас петкодом. 1936-од вога февральын сені волі күжим взрыв.

Електростанција вылын, Норкін распораженіе серті, кырі сій вістало, волі сотс ішом, коди жона опасній взрыв лоімьыс, көт трудкуза інспектор да цехын начальнік Пономарев і протестуїтінды выло. Взрывас лоіны.

— Тајо—основній фіверсіонній акт, коди мөбин личній волі вочома, —прізнајтчо Норкін.

Вышинскій: Волі-о тіжан күшомкоб отношење тіжан подпольній организацијаса террористической уж діні?

Норкін: Ме төді, мыж тащом ужыс нүодсө.

Вышинскій: Мыж тіжанлы волі төді та террористической уж јылыс?

Норкін: Менам волі төдса, мыж Г. М. Кіровс віом—сій организацијао вочом террористической акт. Ме төді, мыж троцкистской организација готвітт уна мукод

Анти советской троцкистской центр вынын процесс

актас партияда да правителство да
веськодлысаслы паныд.

Вышинский: Күшом тијан вәлі
партийн положеніе дә бөрja кадо?

Норкин: Мә вәлі партия краевој
комитетын шленён... Партия карса
комитет буюрын шленён.

Вышинский: И сіјо жәдә кадо вәлін-
найд подпольной троцкистской, анти-
советской, террористической, ди-
версионной, вредительской организа-
цијаин шленён?

Норкин: Да.

Вышинский: Вәліны-о тијан ташом
случајас, кор ти асланыд подполь-
найд организацијаин шленjasлы вә-
чинныд күшомкө услугајас, партия
крајувса комитетын шленлыг положе-
ниесө использутомон?

Норкин: Ставсо, мәж ме төдмал
крајкомын, коди вәлі угрожајт
троцкистской организацијаин да сен-
торја шленjasлы, ме деерт, пыр-
жә используті лібө юрттом пәрадо-
кын, лібө учат пәрадоқын.

Государственній обвинітель воп-
рос вылә: мәжла арест бөрїн
сіјо пырыстом-пир-жә ез созна-
чы аслас преступній ужын, Норкин
петкодло, мәж таин сы вылә ыжыд
влијајије вәчіс троцкистско-чнов-
јевской центр процесс јылыс Пјатаковлән стаффаыс.

Вышинский: Ти сорнитанный „Прав-
даны“ статта јылыс?

Норкин: Мә вісталана статта јылыс,
кодын Пјатаков горзіс: „право,
браво чекістас“. Мә ег вер-
мы төлкутны тајо статта јылыс
мөдног, кызі сігнал сы вылә, мә-
дым быдсама ногон крепітчыны,
кызі фіркетіва: „кутчыс“. Мә мөв-
палі, мәж сір-кө, Пјатаковлән емөс
средствојас нүднис тышсо вәз.

Вышинский: А сесса мәжла шуін
откаждыны?

Норкин: Мә гөгбровоі тышлыс
безнағежностсө да гөгбровоі, мәж
коло отсавны став тајо фелосс
ердөдомлы.

Председательствујушшо: мед-
бюро вопрос. Кор 1936-оі воса
јулын Пјатаков сөтіс заданије
хімкомбінатын поджог котыртном
јылыс, ти опасајтчыліннайд, мәж
вермасны погібнітны рабочојас?

Норкин: Тајо ем показаніејасын
і ме ег ёті пөв віставлы сы јн-
лыс.

Вышинский: Мәж тијанлы вочави-
ци Пјатаков?

Норкин: Пјатаков вочавици, мәж
жертајас вермасны лоны. Та

дырі сіјо вісталас: „Азомныд
кодо жалітны“.

Суд вужо свідетель Штеjnöс доп-
росітому. Допросы нүднөс немец-
көй кыв вынын переводчик пыр.

Вышинский (переводчик): Лоб-
любезнёжес юавны свідетель Штеjn-
лыс, төдө-о сіјо Шестовбс?

Штеjn: Мә төдмаси Шестовкод
1934-оі вәзын.

Вышинский: Төдца тијанлы мәжкө
сіјо преступленијејас јавыс, код-
жасоц Шестов вічалас?

Штеjn: Шестов коріс, мәдым
ме сылы ужалі фірсиянній віз-
куза.

Вәз Штеjn вістало, мәж Шестовкод
тајо сорніс йона-на воз-
жык сіјо сорнітліс германской ін-
женерјаскод—Вурмкод да Флесса-
код, кодјас воісны СССР-о 1932-д
вәзын, і најо сорнітчыны Германі-
ялы пөлза вылә вредітельской
фіркетівајас нүднөм јылыс. Штеjn
вістало, мәж сылы Вурм сөтліс
фіркетівајас шыкодлыны машінајас
да медбоjdöp роч машінајас, да
налыс портітчомсө обласнітны роч
рабочојасон „уажавны күктөмөн“.

Штеjnон сөтөм показаніејасыс
вәз төдмавсө, мәж інженер Флес-
са сөветујтіс Штеjnлы пырны ком-
муністической партіјао, мәдым лө-
сөдны ыжыд по занлуи вредітель-
ской уж нүднөм мөгыс уна сікас
объектас дінө матыстчом вылә.

Вышинский (Шестовы): Подсуди-
мой Шестов, вәлі сещом епізод
Штеjnкод, мәж ти сіјо көсіннайд
кыскыны партіјао?

Шестов: Мә сылы отсалі.

Вышинский: А ти төданнайд коди
Штеjnыс вәлі ачыс?

Шестов: Да, төди.

Государственній обвинітель воп-
росас вылә Штеjnон сөтөм воча-
кывасыс вәз тидало, мәж Шестов,
сіјо вредітельской ужас вылә
пріглашајтөмөн, юртіс сылы, мәж
тајо үжыс коло і троцкистской ор-
ганизацијаи. Төдмавсө сір-жә, мәж
Штеjnкод отвив вредітельской уж
нүднөс інженерјас Флорен да
Флесса воломао фашістјасон, код-
жас асланыс вредітельской ужон жіт-
чомао фіркетів морткод.

Вышинский: Тајо официалноі ліцо-
ыс іностранній проісхожденіејас?

Штеjn: Сіјо—морт, коди официаль-
но ужало Германіала.

(Вәз лод локтан номерын)

Вылә теплоходјас строїтөм вылә 50 шајт

Мордін воручастокын (Сыктыв-
дин рајон) вәлі допрізынікјаслон
(осоавіахім віз күза) чукортчылөм,
көні участвујтісны 95 морт. Соб-
раніе вынын сорнітісны іспаніјаса
событіејас јылыс да фашістской
піратјасон сөветской теплоход
„Комсомол“ вөйтөм јылыс.

Собраніе вынын ларокын вуз-
сыс Коста Старцев пыріс осоавіа-
хім шленё да вөйтөм сөветской
теплоход „Комсомол“ пыфди выл-

Газетјас воёны 5 лун мысті

Часса (Сыктывдин рајон) пошта-
сан Гөрд сіктөз костыс 7 қілометр.
Тані піемонлодлысын ужало
Вера Ізюрова. Щоқыда газетјас,
журналјас оз волыны дас лунёз.
Кор газетјас воёны Часса пошта
вылә, најоц разоðдөні Гөрд сіктө-

4—5 лун мысті. Тајо артмө сы
вөсна, мәж Часса пошта вынын
ужалысас (Гужев да Цівунін) под-
пісчикас дінө относітчоны чинов-
нікјас моз.

Туркін.

Вөрлеңысјас петоны ордјысны

Госкаса колхозјас петісны ордјысны

Mi, Госка сіктсөветувса (Сык-
тывдин рајон) Сталін, Красін да
Будонныј німа колхозјасыс вөр-
леңысјас, пөрдчысјас, кыскасыс-
јас, сөвтчыс-ректысјас, обсүдітім
вөрпромышленностса Нарком Вл.
Іванов, јортлыс пісмөсө, Мысса

дома 47 процент, кыскома 34,2

процент план дінө).

2. Пұктыны став вын, мәдым вөр
пөрдіан план 100 процент вылә
тыртын март 1-оі лун кежелі да
вөркысан план март 15-оі лун

кежелі. 3. Лыдғыны братской Карельской
республикаса вөрлеңысјаскод орд-
јысомсө быд вөрлеңыслыс, інже-
нерно-технической работніккыс
кывкутана да почетнөй мөгөн. Сет-
ны страналы тырмымён, бур каш-
чество да донтөм вөр.

4. Петны ас костын ордјысны.
Mi чуксалам Коми АССР-са став
колхозјасос петны ордјысны Ка-
рельской республикакод.

Сталін німа колхозыс бригадір

Н. И. Попов.

Будонныј німа колхозыс брига-
дір П. Шурганов.

Красін німа колхозыс тысячік
Кузіванов.

Воручастокыс мастер—В. Каза-
ков.

Вөрпунктса јуралыс—Потапов.

Прондор сіктсөветса тысачыкјаслон уж

Полтаратысачык Размыслов Васіль Іванович бостліс обяза-
тельство пөрдіні 1500 кубометр, январ 29-оі лун кежелі пөрдіс 830
кубометр, лунса од 11,3 кубометр.

Осіпов Иван Александрович бостліс обязательство пөрдіні 1000
кубометр, пөрдіс 771 кубометр, луннас пөрдіс 10 кубометр.

Кыскасыс Полугрудова Анна Міхаїловна бостліс обязательство
кускыны 1000 кубометр, кыскіс 312 кубометр, лунса од 6,4 кубо-
метр.

Рогов Аркадій Іліч бостліс обязательство кыскыны 1000 кубо-
метр, кыскіс 347 кубометр, луннас кыскіс 7 кубометр.

Сіктсөвет—Размыслов.

Шыладорса тысачыкјаслон лыдпасјас

Осіпов Анатолій Петрович бостліс обязательство пөрдіні 2000
кубометр, январ 29-оі лун кежелі пөрдіс 1180 кубометр, лунса од
18,9 кубометр.

Торлопов Анатолій Александрович бостліс обязательство пөрдіні 1500
кубометр, пөрдіс 1007 кубометр, лунса од 10,7 кубометр.

Шуктомов Павел Геменовіч бостліс обязательство пөрдіні 1500
кубометр, пөрдіс 1002 кубометр, лунса од 10,7 кубометр.

Шуктомов Павел Максимович бостліс обязательство пөрдіні
1300 кубометр, пөрдіс 937 кубометр, лунса од 9 кубометр.

Шуктомов Михаїл Порфирьевич бостліс обязательство пөрдіні
1100 кубометр, пөрдіс 781 кубометр.

Полугрудов Григорій Саватєвіч бостліс обязательство пөрдіні
1000 кубометр, пөрдіс 784 км., лунса од 7,7 кубометр.

Шуктомов Афанасій Федорович бостліс обязательство пөрдіні
1500 кубометр, пөрдіс 886 кубометр, лунса од 6,4 кубометр.

Вөрпункт—Размыслов.

Сыктывдин вөрпромхоз күза вөрлеңом муном јылыс 1937 во январ 31-оі лун кежелі сводка (процентон)

Вөрпунктјас	Пөрдома	Кыскома	5 лунда од		Ужало ѡз		Ужало вов	
			Пөрд- чомын	Кыск- сомын	ставыс	Пөрд- чомын	ставыс	Кыск- сомын
Ыб	58,1	20,3	2,4	3,6	403	126	160	123
Пажга	52,9	12,6	0,1	3,3	283	67	177	94
Шыладор	51,7	6,8	2,6	1,8	215	57	73	57
Лөм . .								